

Glossary

High School Level Global History Glossary

English | Karen

Translation of Global History terms based on the Coursework for Global History Grades 9 to 12.

This glossary is to PROVIDE PERMITTED TESTING ACCOMMODATIONS of ELL/MLL students. It should also be used for INSTRUCTION during the school year. The glossary may be downloaded, printed and disseminated to educators, parents and ELLs/MLLs.

[Please click here for the New York State Office of Bilingual Education and World Languages Webpage on "Assessment and Testing Accommodations"](#)

THE STATE EDUCATION DEPARTMENT / THE UNIVERSITY OF THE STATE OF NEW YORK / ALBANY, NY 12234

P-16

Office of Elementary, Middle, Secondary and Continuing Education and Office of Higher Education
Office of Bilingual Education and Foreign Language Studies

<http://www.emsc.nysed.gov/biling/>

THE UNIVERSITY OF THE STATE OF NEW YORK
Regents of the University

BETTY A. ROSA, <i>Chancellor</i> , B.A., M.S. in Ed., M.S. in Ed., M.Ed., Ed.D.	Bronx
T. ANDREW BROWN, <i>Vice Chancellor</i> , B.A., J.D.	Syracuse
NAN EILEEN MEAD, B.A.	Manhattan
JOSEPHINE VICTORIA FINN, B.A., J.D.	Albany
BEVERLY L. OUDERKIRK, B.S., M.S.	Saratoga
ELIZABETH S. HAKANSON	Onondaga
CATHERINE COLLINS, B.S., M.S., Ph.D.	West New York
JAMES R. TALLON, R., B.A., M.A.	Binghamton
ROGER TILLES, B.A., J.D.	Great Neck
JUDITH JOHNSON, B.A., M.A., Ed.D.	Mid-Hudson
LUIS O. REYES, B.A., M.A., Ph.D.	New York
LESTER W. YOUNG, JR., B.S., M.S., Ed. D.	Oakland Gardens
CHRISTINE D. CEA, B.A., M.A., Ph.D.	Staten Island
WADE S. NORWOOD, B.A.	Rochester
JUDITH CHIN, B.S., M.S.,	Queens
KATHLEEN M. CASHIN, B.S., M.S., Ed.D.	Brooklyn
JAMES E. COTTRELL, B.S., M.D.	New York

Commissioner of Education

President of The University of the State of New York

MARY ELLEN ELIA

Executive Deputy Commissioner

ELIZABETH BERLIN

The State Education Department does not discriminate on the basis of age, color, religion, creed, disability, marital status, veteran status, national origin, race, gender, genetic predisposition or carrier status, or sexual orientation in its educational programs, services and activities. Portions of this publication can be made available in a variety of formats, including Braille, large print or audio tape, upon request. Inquiries concerning this policy of nondiscrimination should be directed to the Department's Office for Diversity, Ethics, and Access, Room 530, Education Building, Albany, NY 12234. Requests for additional copies of this publication may be made by contacting the Publications Sales Desk, Room 319, Education Building, Albany, NY 12234.

GLOBAL HISTORY GLOSSARY – HIGH SCHOOL LEVEL

ENGLISH	KAREN
A	A
A.D	ခန (ခရစ်အနံ့)
aboriginal	ပုၤတကလုၣ်လၢအအိၣ်အဆိကတၢ်လၢ ထံကီၣ်ပူၤ
absolutism	တၢ်သိၣ်တၢ်သီ လၢပုၤ ဃီး တၢ်လၢမၤဒၣ်ဖဲအသးအသဟီၣ်အတၢ်ဝံၣ်တၢ်ဘၣ်အိၣ်လၢကီၣ်ပဒိၣ်တၢ်ပတၢ်ပြးအပူၤ
African civilization	ပုၤသုဖဲဖိ တၢ်ရူလိၣ်မုၢ်လိၣ်ကရၢ
Age of Reason	သးအနံၣ်အလၢ အတၢ်ဝုၣ်တၢ်ပိၣ်
agrarian	လၢအဘၣ်ထွဲ ဃီးတၢ်ထူစံၣ်မၤပုၤ ဃီးတၢ်စူးကါ ဟီၣ်ခိၣ်လၢတၢ်ထူ စံၣ်ကွး တၢ်အခါ
AIDS/HIV	တၢ်ဆါတကလုၣ်လၢအမၤစ့ၤလီၤပုၤအဝံၣ် အဘၣ်ပၢၢ်ဆါတၢ်ဆါ (AIDS/HIV)
allegiance	ပုၤတဂၤအတၢ်အၢၣ်လီၤဆိၣ်ထွဲ အတၢ်သးတီၤဒီးတၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘၣ် တၢ်ပတၢ်ပြးဒီးအဂ့ၤအဂၤ
alliance	သိၣ်မ့ၤ, တၢ်ပၣ်ဒီးသိၣ်ဒိမ့ၤလိၣ်အသး
allies	ပုၤပၣ်ဖျိၣ်ထီၣ်သးတဖၣ်, သိၣ်မ့ၤတဖၣ်
amnesty	ပဒိၣ်အတၢ်ပၣ်ဖျါလၢတၢ်ပျၢ်ဖျးကွဲၣ်ပုၤလီၤဘၣ်ပိၣ်တဖၣ်, တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဆါတတီၢ်လၢ တၢ်ပျၢ်ကွဲၣ်တၢ်ကမၣ်အခါ
ancestry	တၢ်ဟဲလီၤစၢၤလီၤသ့ၣ်, တၢ်အထူအထံး
animism	တၢ်ဘၣ်သးခိၣ်မုၢ်ယါ, မိၢ်လုၢ်ပၢၢ်လၢတၢ်စူၢ်တၢ်န့ၣ်
annex	ဒူးန့ၢ်ဆူၣ်ထံကီၣ်, ကဝီၤ
anthropology	တၢ်ယုၤသ့ၣ်ညါ ပုၤကူပုၤကညီဝုၣ်ကျိၤပီညါ
anti-Semitic	တၢ်ထီၣ်ဒါမုတမုၢ်တၢ်ထံၣ်ဆဲးပုၤယုၤဒၤဖိ
apartheid	တၢ်နီၤဖးပဲၤဖးပုၤသုဖဲဒီးပုၤဝါဖဲအသန့
appeasement	တၢ်မၤကပုၣ်လီၤကျၢပုၤအသး
Arab League	ပုၤအၢၣ်ရဲဖိ အဖုအကရၢ (မၤစၢၤလိၣ်သးသကိးသကိး)
archeology	ပီညါယုၤသ့ၣ်ညါထူသန့ ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢလၢပျၢၤ,တၢ်မၤလိဘၣ်ယးတၢ်ယုၤသ့ၣ်ညါခုၣ်ထူးထီၣ်က့ၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢပျၢၤ
aristocracy	ထံကီၣ်လၢအဘၣ်တၢ်ပၢၢ်အီၤလၢပုၤတူၢ်ခိၣ်ကီၤခိၣ်
art	တၢ်သုတုဆဲးလၢ, ဒွဲလၢကူၣ်သ့
artifacts	တၢ်အပိးအလီၤလၢ ပုၤကညီမၤသ့ၣ်တဖၣ်
Asia	လၢအဘၣ်ယးဒီး အူရၢၣ်ကီၤခိၣ်
assimilate	စူၢ်စူၢ်, မၤလီၤပျိၣ်အသးဒီးပုၤအဂၤ. တၢ်ဒူးကဲအီၤတကလုၣ်ယီၤဒီးပုၤဂၤ
atlas	လံၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤ
autocracy	တၢ်ခိၣ်စိပၢထံကီၣ်ထဲတဂၤလၢအသးဒုၣ်ဝဲ
autonomy	ထံကီၣ်လီၢ်ကဝီၤကရၢကရိ တၢ်ပၢၢ်လီၤအသးလၢတၢ်သဘူအပူၤဒုၣ်ဝဲ
B	B
B.C.	ဃုခန (တချူခရစ်အနံၣ်)
backgrounds	ဘၣ်ထွဲ ဒီးဒုၣ်ဖိထၢဖိအတၢ်အိၣ်အသးအဝုၣ်အကျိၤ (ကျိၣ်စု, တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, တၢ်အိၣ်ဘၣ်အိၣ်ဘၣ်)
Balance of Power	တၢ်စိကမီၤအတၢ်ထီၣ်သကြီၤ
Balkans	ပုၤဘီၣ်ခၣ်ဖိ , ပုၤလၢအအိၣ်လၢ ယူရုပၤကလံၤဖိး
battle	တၢ်ဒူးလိၣ်ယၢလိၣ်အသး
Belief systems	တၢ်ထံဖျါကျၢ ပတၢ်မုၢ်တၢ်တီၤလၢပလီၢ်ကဝီၤ
belligerent	လၢအဒူးတၢ်ယၢတၢ်, လၢအဘၣ်ယးဒီးတၢ်ဒူးတၢ်ယၢ
Berlin Airlift	ပုၤဆုၤတၢ်ဆူ ဘၣ်လုၣ် လၢကဘီယူၤ ဖဲဝုၣ်ဂီၢ်အူဆါကတီၢ်
Berlin Wall	ဘၣ်လုၣ်ဂီၤပၤ
bible	ခရစ်ဖိလံၣ်စီဆံၣ်

GLOBAL HISTORY GLOSSARY – HIGH SCHOOL LEVEL

ENGLISH	KAREN
Black Death	တၢ်သံလၢ အအာအသီ
blockade	တၢ်ဝီၤတရံးယၢ်, တၢ်မၤတံၢ်ယၢ်
Bolshevik Revolution	အိးကထိဘၢၣ် အတၢ်ပၤအၢၤ (၁၉၁၇ - ၁၉၂၂)
boundaries	ကီၢ်ဆၢ, ကီၢ်သရၤ
bourgeoisie	တၢ်အိၣ်မူအတီၤခၢၣ်သး တဖၣ်လၢတၢ်အိၣ်မူကရၢကရိပူၤ
Boxer Rebellion	တၢ်ထီဒါ ထံၣ်ကီၢ်ဂၤဖိ ဒီးပုၤခရံၣ်ဖိ ဖဲတရူးကီၢ် (၁၈၉၉ဒီး ၁၉၀၁ အဘၢၣ်စၢၤ)
Bronze Age	တၢ်ဆၢကတီၢ်ဖဲ ပုၤကညီယု သုၣ်ညါ တၢ်ဘီၣ် တၢ်စုကဝဲ ဒီးတၢ်ပိးတၢ်လီၤ လၢ တီၢ်သ့
bubonic plague	ပလံးတၢ်ဆါလၢအချံထီၣ်
Buddhism	ပုၤဘူးဒီးဖိအတၢ်ဘျီတၢ်ဘါ
Bushido	ပုၤနီၣ်ခိ (လၢမုၢ်ခိၣ်ကျိၣ်) တၢ်ပနီၣ်ကဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်တီသးရၤ တၢ်ဒိကန့ၣ် တၢ်ပၢ်လုၢ်ပၢ်ပုၤ တၢ်ယူးယီၣ်ပၢ်ကဲလၢ တၢ်အိၣ်မူအဖိခိၣ်
Byzantine	ဘၣ်ဒုၣ်တၢ်
C	C
Capital	ဝုၢ်ခိၣ်
capitalism	တၢ်ပနံၣ်တၢ်ကၤသနုလၢထံကီၢ်တဘျီအပနံၣ်တၢ်မၤတၢ်မၤတဖၣ် ဒီးစးဖိကဟ့ၣ်တၢ်မၤဒီးဘၣ် တၢ်ပၤအိၣ်လၢပုၤတဖၣ်လၢအမၤဒၣ်အတၢ်ဘျီဒုၣ်ဝဲ အဝီၢ်ဒီးတဘျီဒီးထံကီၢ်ပဒိၣ်ပပုၢ်
Caribbean	ပုၤခဲရူဘၣ်ယၢ်ဖိ , ဘၣ်ယးဒီး အုၣ်ခိယၢ်မုၢ်န့ၣ် ပုၤကီးဖိ
cartel	ပုၤပၤ ပနံၣ်တၢ်ပုၤကလံၤ ကရူၢ်ကရၢ
cash crop	တၢ်မုၢ်တၢ်ဘိလၢ တၢ်ကဆါအိၣ်အဝီၢ်
caste system	ပုၤဟံၣ်ဒုၣ်အဒုၣ်အထၢတၢ်အိၣ်မူပတီၢ်အတၢ်ရဲၣ်လီၤကျဲၤလီၤ, တၢ်ဖိးတၢ်မၤတၢ်အကျဲၤကပူၤစၢၤ
Catholicism	ပုၤရိမုၤ ဖိအတၢ်ဘျီတၢ်ဘါ
cause	ပုၤတၢ်မုၢ်တဖၣ်တၢ်တမံၤလၢ လၢအဒုးကဲထီၣ်တၢ်တခါခါ
censorship	တၢ်မၤမုၢ်တဖၣ်တၢ်ပၤဆၢ တၢ်အကျိၤအကျဲၤလၢတၢ်ပဲၣ်ထံ ကြူၣ်သံလံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီးဂုၤဂၤ
Central America	ကီၢ်အမဲရကၤ လီၢ်ခၢၣ်သး
century	တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢအယံၣ်အနံၣ်တကယၤ
change	လဲလိၣ်သး, ဆီတလဲသး
charter	တၢ်ကွဲးဖျါတခါလၢအပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်အဒွဲး အယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢပုၤ လီၤလီၤဆီဆီတကရူၢ် ကြးဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲ
child labor	ဖိသ့ၣ်မၤတၢ်ဖိ
China	ကပံၣ်ဝါလၢဘၣ်တၢ်ကုၢ်အိၣ်ဒီး ဒူးကဲထီၣ်လီၤခိ, ခွဲးကဘျီ, တရူးကီၢ်
Chinese	ပုၤတရူးဖိ
Christianity	တၢ်ဘျီတၢ်ဘါလၢအဘၣ်တၢ်သ့ၣ်လီၤအိၣ်လၢယုၢ်ရူးခရံၣ် အတၢ်သိၣ်တၢ်သိတဖၣ်အဖိခိၣ်
chronological order	တၢ်ရဲၣ်လီၤကျဲၤလီၤကျဲၤလီၤ တဖၣ်ဘၣ်ကတဲၣ်ကတီၢ်အသးတမံၤဘၣ်တမံၤ လၢတၢ်ဆၢကတီၢ် တပတီၢ် အပူၤ
church	တၢ်ဘါယွၤသရိၣ်
circumnavigate	တရံးဟီၣ်ခိၣ်လၢထံအကျဲ
citizen	ပုၤတၢ်ဂၤ အိၣ်ဒီးအဒွဲးအယၢ်လၢအဖိးသဲး ဒီးသိးကဘၣ်ယးဒီးထံကီၢ်တဘျီ
city-state	ကီၢ်စံၣ်အဝုၢ်မုၢ်ဖိခိၣ်
civil disobedience	ဘၣ်ယးဒီးကမျၢၢ်တၢ်တဒိကန့ၣ် တၢ်လူၤသ့ၣ်ခါပတံၢ်
civil war	ထံလီၢ်ကီၢ်ပုၤတၢ်ဒူးတၢ်ယၤ
civilizations	တၢ်ရူၣ်လိၣ်လိၣ်ကရၢ, ပုၤတၢ်ဂၤအတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ပသီထီၣ်
clan	ဒုၣ်ဖိထၢဖိတကရူၢ်လၢအအိၣ် ဒီးတၢ်ဘၣ်ထွဲလိၣ်သးတၢ်ဂၤဒီးတၢ်ဂၤ
classical civilizations	ထံကီၢ်မုၢ်တဖၣ်လီၢ်ကဝီၤလၢအလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ် ပုၤထီၣ်ပသီထီၣ်

GLOBAL HISTORY GLOSSARY – HIGH SCHOOL LEVEL

ENGLISH	KAREN
	လၢအဘၣ်ယးဒီးတၢ်လၢပျၢၤ လၢတလီၢ်လံၤနီၤအိၣ်
clergy	ပှၤလုၢ်တၢ်အိၣ်, တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်သရၣ်
climate	တၢ်အကတီၢ် (တၢ်စူၤ, တၢ်ဝီၢ်, တၢ်ကီၢ်)
coalition	တၢ်ပၤတၢ်ပြးပဒိၣ်လၢအဘၣ် တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်လၢထံၣ်တီၢ်ဝုၣ်ကရၢ ခံဖုမ့တမ့ၢ်အါန့ၢ်ခံဖု
Cold War	တၢ်ဒုးခုၣ်
collective	လၢအဘၣ်တၢ်မၤဝံၤအီၤမ့တမ့ၢ်နီၤလိၣ်သးဒီးကရၢဖိတဖၣ် လၢကရၢတကရၢအပူၤ, ဘၣ်ယးဒီးကရၢကရီၢ်
collective security	တၢ်နီၤလိၣ်သး ဒီးကရၢဖိတဖၣ် လၢကရၢပူၤ တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ
colonialism	တၢ်အလုၢ်အလၢ်တၢ်ဖဲးတၢ်မၤလၢထံၣ်တီၢ်လၢအိၣ်ဖိဒိၣ် ကမီၤပၤထံၣ်တီၢ်ဂၤအသန့
colony	ထံၣ်တီၢ်လၢအဘၣ်တၢ်ပၤအီၤလၢထံၣ်တီၢ်လၢအမၤန့ၤအီၤဒီး အစိကမီၤဒိၣ်န့ၢ်အီၤ
command economy	မုၢ်ကျိၤဝဲကွၢ် လၢဘၣ်တၢ်လုၢ်ဘၢစိကမီၤလၢ ကီၢ်ပဒိၣ်
commercial revolution	လၢအဘၣ်ယးဒီး တၢ်မၤပနံၣ်တၢ်ကၤ တၢ်ပၢ်ဆၢ
common good	တၢ်ဘျးတၢ်ဖျိၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ ပှၤလၢအအိၣ်လၢ တၢ်ကရၢကရီၢ် မ့တမ့ၢ် လၢကရၢပူၤ,
common law	သဲးလၢအညီၣ်န့ၢ်မၤအသး, ဩ်းထံး(၅) လုၢ်လၢထူသန့တၢ်ဘၣ်ထွဲအတၢ်သိၣ်တၢ်သီ
communication	တၢ်ဆဲးကျၢဆဲးကျိး
communism	ဒိၣ်မူနံးသန့
communist Party	ပှၤဒိၣ်မူနံးဖိကရၢကရီၢ်
community	ပှၤဝီၢ်မုၢ်ခဲလၢၢ်လၢအအိၣ်လိၤလိၤဆီဆီ လၢတၢ်လီၢ်တကဝီၤ, ထံၣ်တီၢ်တဘျး, ဒီးဂုၤဂၤ
concentration camp	တၢ်ပၢ်ဖျိၣ်ထီၣ်သးတပူၤယီၤ ခဲကဝီၤ, တၢ်ဒုးယၢ်အလီၢ်
concept	တၢ်တယၢ်ကွၢ်တၢ်တမံၤဇီၤ
conclusion	တၢ်တမံၤမၤအကတၢ်
conflict	ထီၣ်လိၣ်အသး ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလိၣ်အသး
Confucianism	ဘၣ်ယးဒီး ခွဲၣ်ဖျၢၣ် တၢ်သိၣ်တၢ်ဘျး
Congress of Vienna	ဒီကရဲးတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဖးဒိၣ် လၢခဲၣ်န့ၢ်
conquest	တၢ်ဒုးမၤန့ၤတၢ်, တၢ်မၤန့ၤမၤ ယၢ်
conquistadores	စပုၣ်ပှၤမၤန့ၤတၢ်ဖိ လၢ ကီၢ်မးစ့ၣ်ကီၢ် ဒီး ကီၢ်ပုၣ်ရူ ဖဲ နံၣ် ၁၆ ယၢ်ဖျိၣ် အတီၢ်ပူၤ
consent	တၢ်အၢၣ်လီၤဟ့ၣ်ခွဲး
conservation of resources	တၢ်ကတဲၣ်ကတီၤကတီၤမၤပုၤကွၢ်ထွဲ က့ၤ တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်
conservative	ပှၤလၢတအံၣ်ဒီးတၢ်ဆီတလဲ
constitution	တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဘျးသဲးဒိၣ်သ့ၣ်, တၢ်ဘၣ်ထွဲလိၣ်အသးဒီးထံၣ်တီၢ်မ့တမ့ၢ်တၢ်ကရၢကရီၢ်တခါအတၢ်ဘျး
constitutional monarchy	တၢ်ဒုးကဲထီၣ် ကီၢ်ဒိၣ် လၢ စီၤလိၣ်စီၤပၤ နံၣ်ဒိ ထံၣ်တီၢ်အိၣ် လၢတၢ်သ့ၣ်ဆၢပၢ်တၢ်ကွဲး အတီၢ်ပူၤ
consumption	တၢ်စူးကါဝံၤသဟီၣ်, တၢ်အိၣ်တၢ်အီၤ မ့တမ့ၢ်တၢ်ပိးတၢ်လီၤ မ့တမ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လဲၤတဖၣ်
containment	နံၣ်ဒိ ပၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ မ့တမ့ၢ် မၤဆါပှၤတဂၤဂၤ တသ့ မ့တမ့ၢ်ပၢ်လီၤတၢ်အိၣ်ဒုလၢတၢ်တခါခါ
contemporary issues	စီၤဆၢကတီၢ်လၢအဒိးသိးလိၣ်အသး
continent	ကီၢ်မိၢ်ပှၤတဘျးလၢကီၢ်မိၢ်ပှၤန့ၣ်အကျိၤလၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢဒ်အမ့ၢ်ကီၢ် ယူရပၤ
contribution	တၢ်မၤဘျး, ကျိၣ်စုလၢအဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ဆူပှၤတဂၤမ့တမ့ၢ်တၢ်ကရၢကရီၢ်တခါ ကကဲဘျးအဂီၢ်
controversial events	တၢ်မၤအသးလၢ တၢ်ဟ့ၣ်အါထီၣ်ဆူ ကမျၢၢ် တၢ်သးတလီၤပလိၣ်
costs	တၢ်ပှၤတၢ်ကလံၤ
Counter Reformation	လၢအဘၣ်ယးဒီးပှၤကိးကလုၢ်ကိးမ့ၢ် တၢ်မူထီၣ်ထီၣ် တၢ်မၤပုၤထီၣ်ကျဲၤတၢ်
country	ထံၣ်တီၢ်

GLOBAL HISTORY GLOSSARY – HIGH SCHOOL LEVEL

ENGLISH	KAREN
coup d'état	တၢ်ဖဲးန့ၢ်ဆူၣ်ထံၣ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤ
Creoles	ပှၤကရံၤဖိ
crisis	တၢ်ဆါန့းကတၢၢ်အကတီၢ်
Crusades	ခရံၣ်ဖိဒီးမူးစလှံၣ် အတၢ်ဒုးလာအကမၤန့ၢ်က့ၤတီၢ်စိဆံ့, တၢ်ဘျုးတၢ်ဘိအတၢ်ဒုးဖးဒိၣ်
Cuban missile crisis	တၢ်ဒုးဘၣ်ကွၢ်ဆါခဲၣ် အမဲရကၤတီၢ်စၢဖျိၣ်ဒီး စိၣ်ပံၣ်ယး တၢ်စၢဖျိၣ် ဖဲ ၁၉၆၀ တၢ်အိၣ်ဖျါ မျိၣ်သၣ် လၢ ကူဘိ
cultural diffusion	ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ ရၢလီၤလိၣ်သး
Cultural Revolution	ဘၣ်ယးဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ အတၢ်ပၢၢ်ဆါ, အတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီ
culture	ပှၤတကရူၢ်တဖုအတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ
customs	တၢ်ပၣ်သ့ၣ်ပၣ်သး မ့တမ့ၢ်တၢ်ဖဲးတၢ်မၤအကျါအကျဲ လၢအဘၣ်တၢ်တူၢ်လိၣ်ပၣ်အီၤလၢတၢ်ရလိၣ်သး ကရၢပူၤ
Czar	ပှၤရၢရူၣ်ဖိအစီၤပၤ
D	D
Dark Ages	တၢ်ဆါကတီၢ်လၢကီၢ်ယူရပၤဖဲရိမ့ၤ ဘီမုၢ်လီၤပျီၣ်ဝံၤ ဒီးစိၤခၢၣ်သးအဘၣ်စၢၤ
debt	ဒုၣ်ကမၣ်, စုလၢကဘၣ်ဟ့ၣ်က့ၤ
decline	ဆဲးလီၤ, စ့ၤလီၤ, စၢ်လီၤ. တၢ်ဆဲးလီၤစ့ၤလီၤကွၢ်ကွၢ်
deforestation	တၢ်မၤဟးဝီၤကွၢ်သ့ၣ်ပှၢ်
democracy	ဒုၣ်မိၣ်ခြံၣ်စံၣ်, တၢ်ပၢတၢ်ပြဲးသန့လၢထံဖိကီၢ်ဖိခဲလၢၣ်ယုထၢ အခၢၣ်စးသ့
demographic patterns	ပှၤကလုၣ်တကလုၣ်အတၢ်အိၣ်ဖျါ, တၢ်သံ, တၢ်ထူးတၢ်တီၤ ဒီး တၢ်ဆူးတၢ်ဆါ အနီၣ်ဝံၢ်နီၣ်ဒူး တၢ်အဒိတဖၣ်
desertification	တၢ်အကျါအကျဲလၢ ဟီၣ်ခိၣ်လီၢ်လၢအသိအချါဝုၤတဖၣ် ကဲထီၣ် မဲးမုၢ်ခိၣ်, တၢ်မၤဟးဝီၤသ့ၣ်ပှၢ် မ့တမ့ၢ်ဘၣ်ဒီး လၢအတကြးလၢ တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျး အဝီၢ်တဖၣ်
despot	ပှၤပၢတၢ်အိၣ်ဒီးစိကမိၤဒိၣ်, ပှၤစူးကါအစိကမိၤအာအာသီသီ
despotism	တၢ်ပၢဆူၣ်ပၢစိးသန့
detente	ထံကီၢ်တဖၣ်အဘၣ်စၢၤ တၢ်ဖုၣ်ဆါအတၢ်ဘၣ်ထွဲ ကစ့ၤလီၤအဝီၢ်
developing country	ထံကီၢ်လၢအဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်သီသီ
diaspora	ပှၤယူဒၤဖိ တၢ်သုးလီၢ်သုးကျဲဆူထံကီၢ်ဂၤဒီးဖဲးမၤတၢ်.
dictatorship	မိၤစိရီၤအတၢ်ပၢတၢ်ပြဲး
diplomacy	ထံကီၢ်ကဲကဲ အတၢ်ရလိၣ်ဘၣ်ထွဲ
direct democracy	လီၤလီၤဘျၢဘျၢဆူ တၢ်ပၢတၢ်ပြဲးလၢထံဖိကီၢ်ဖိပၤလီၤအသးဒၣ်ဝဲ, လီၤလီၤဘျၢဘျၢဆူခံၣ်မိၣ်ခြံၣ်စံၣ်
discrimination	တၢ်သုနီၤဖဲးပဲၣ်ဖးတၢ်ဝုၤဒီးတၢ်မုၢ်တၢ်တီၤ, ကွၢ်တလီၤတၢ်
discuss	ကွဲး မ့တမ့ၢ်ကတီၢ်သကိးတၢ်ဝုၢ်တမံၤမၤလၢၣ်မၤဒး, ကတီၢ်သကိး
diseases	တၢ်ဆူးတၢ်ဆါ
displaced persons	ပှၤလၢအဘၣ်တၢ်သုးလီၢ်သုးကျဲ
dissident	ပှၤလၢအသးတလီၤပလိၣ်ဒီးကတီၢ်ဒုၣ်ခွံၣ်ပဒိၣ်ဆူၣ်ဆူၣ်ကလဲၣ်
distance	တၢ်ဒုၣ်စၢၤ
distribution	တၢ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤတၢ်
diversity	တၢ်လၢအလီၤဆီလိၣ်သးဒိၣ်ခိၣ်အါအါ
divine right	တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ ကမၤတၢ်အဝီၢ်တလိၣ်ယုခွဲး, တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ တၢ်ဟ့ၣ်အိၣ်ဖျါလၢ ထံကီၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်ဘျၢလၢယွၤဟ့ၣ်ဆူစီၤလိၣ်စီၤပၤ
drug trafficking	တၢ်ဆါတၢ်ပှၤကသံၣ်မူၤဘျီးလၢ တၢ်တြီၤယၢ်အပူၤ
dynasty	ပှၤပၢထံအိၣ်ကီၢ် အဟဲလီၤစၢၤလၢဒုၣ်ထၢတခါခါ
E	E
earth	ဟီၣ်ခိၣ်
Eastern Hemisphere	တၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးမုၢ်ထီၣ်တကပၤ ဟီၣ်ခိၣ်ဖျါၣ်သလၢၣ်တဝံၣ်

GLOBAL HISTORY GLOSSARY – HIGH SCHOOL LEVEL

ENGLISH	KAREN
economic growth	မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ် အတၢ်ပနံၣ် တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်
education	တၢ်ကူၣ်တၢ်ကူၣ်သ့
effect	ဒူးကဲထီၣ်တၢ်ကမၤအသးတမံၤမံၤ
Egypt	ကီၢ်အဲၤကူပတူး
election	တၢ်ယုထၢတၢ်
embargo	ပဒိၣ်အတၢ်တြီၢ်ပနံၣ်တၢ်ကၤ ဒီးထံကီၢ်အဂၤ
emigrate	ဟးထီၣ်ကွၢ်လၢအထံကီၢ်အပူၤ ဒ်သီးကလဲၤအိၣ်လၢထံကီၢ်အဂၤ
emperor	ဘီမုၢ်စီၤပၤ
empire	ဘီမုၢ်
encomienda system	ဟ့ၣ်တၢ်ခွဲး တၢ်အသ့ တၢ်ကဲက့ၢ် လၢအဒုဒုယါ ဖဲပုၤစပုၣ်ဖိ ဟ့ၣ်လီၣ်စီၤပၤဒိၣ်သလုးဆူ ပုၤဒိၣ်လိနံၣ်ဖိ တဖၣ်အအိၣ် အတၢ်မၤအကျဲ
encounter	တၢ်သဂၢ်မဲၣ်သကိးမဲၣ်
endangered species	တၢ်အစၢၤဘူးကလီၤတူၣ်
enforce	မၤကဲထီၣ်တၢ်တမံၤမံၤမ့ၢ်တမ့ၢ်မၤဆူၣ်ပုၤတဂၤဂၤ ဒ်သီးကမၤတၢ်တမံၤမံၤ
ENGLISH	ကျိၣ်လၢအဘၣ်တၢ်ကတီၢ်အီၤလၢကီၢ်အဲကလံး
English Bill of Rights	အဲကလံးဂံၢ်ဒိၣ်ထံးအတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်
enlightenment	တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်တမံၤ
environment	တၢ်အိၣ်အယၢၤလၢပုၤတဂၤဂၤ, တၢ်တမံၤမံၤ, ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိ တၢ်မုၢ်တၢ်ဘိတဖၣ်အိၣ်မူဝဲ
epidemic	တၢ်ဆါသံသတြီၣ်
equal	လၢအမုၢ်ဒ်သီးသီး
era	တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢတၢ်စံၣ်စီၤတဲစီၤ လၢတၢ်မၤအသးလီၤဆီတဖၣ်
Estates-General	သူးဒိၣ်ကျၢ် အတၢ်စုလီၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်
ethnic cleansing	ပုၤအကလုၣ်တခူၣ်လၢအတၢ်စံၣ်စီၤတဲစီၤဘၣ်ယးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢဒ် သီးလိၣ်သးဒီး တၢ်ကဆ့ကဆီ
ethnic conflict	ပုၤတကလုၣ်ပုၤတခူၣ် အတၢ်ထီၣ်ခါလိၣ်သး
ethnic groups	ပုၤအကလုၣ်တခူၣ် အတၢ်ကရၢကရီ အကရူၢ်
ethnic tension	ပုၤတကလုၣ်ပုၤတခူၣ်အတၢ်ဖ့ၣ်ဆၢ
ethnocentrism	လၢအထံၣ်ဝဲလၢအပုၤကလုၣ်ဂ့ၢ်န့ၢ်ပုၤအဂၤ တဖၣ်အသနူ
Eurasia	ပုၤကးပြုၤဖိလၢအမုၢ်ကီၢ်လၢဝါဒီးပုၤကီၢ်အုၣ်ဖိအဖိ
Eurodollar	လၢကီၢ်ယူရပၤအတၢ်ပၣ်ဖိၣ်သးအကျိၣ်စု ဒီလၣ်
European Union	ပုၤယူရပၤဖိ တၢ်စၢ်ဖိၣ်ကရၢ
events	တၢ်ယုၢ်ပြုၤ, မူးလီၤဆီ
excommunication	တၢ်ဟီထီၣ်ကွၢ်ပုၤ (လၢတၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ ကရၢအပူ)
expansion	တၢ်မၤအါထီၣ်, တၢ်မၤဒိၣ်ထီၣ်
exploitation	တၢ်ယုတၢ်ဘျူးတၢ်ဖိၣ်လၢအဂီၢ်ဒုၣ်ဝဲ, တၢ်ယုနီၣ်ကစၢ်တၢ်ဘျူး
exploration	တၢ်ဟးယုသ့ၣ်ညါတၢ်
export	ဆုၤဟးထီၣ်ပနံၣ်ဆူကီၢ်ဂၤ
extraterritoriality	လၢဟီၣ်ဒိၣ်အချၢမုတမုၢ် ဟီၣ်ဒိၣ်အကလံၤလၢအအိၣ်ဝးတရံးအီၤ
F	F
fact	တၢ်ဂ့ၢ်လၢအမုၢ်အတီ, တၢ်ဂ့ၢ်လၢအမၤအသးနီၢ်နီၢ်
factors	တၢ်ဂ့ၢ်လၢအဒူးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တမံၤမံၤ
famine	တၢ်သၣ်ဝံၤလီၤဒီး
Fascism	တၢ်ပၤဆူၣ်ပၤစီးသနူ, ဖဲးဆူးသနူ
Fascist Party	ပုၤလၢအဆီၣ်ထွဲတၢ်ပၤဆူၣ်ပၤစီးသနူ ပၣ်တံၣ်
federation	ကီၢ်စၢ်ဖိၣ်, ကီၢ်စံၣ်အါဘုၣ်ပၣ်ဖိၣ်
Fertile Crescent	လၢအသီအချီၣ်လၢသ့ၣ်ဖျးတၢ်အလီၢ်တၢ်မၤလၢထီၣ် အုၣ်လၢမုၢ်ထီၣ်တဒီ

GLOBAL HISTORY GLOSSARY – HIGH SCHOOL LEVEL

ENGLISH	KAREN
	ဆူအခါးသး
feudalism	ဟီၵ်ခိၵ်ကစၢ်သန့, တၢ်ပၤပုၤဒ်ကုၢ်အသိး
fiefdom	ဟီၵ်ခိၵ်လီၢ်ကစၢ်လၢအဘၣ်တၢ်ဟံးလဲၤဒီးလဲၤ န့ၢ်အံၤ
folklore	တၢ်စံၣ်ယဲၤတဲၤယဲၤ, တၢ်စံၣ်ယဲၤတဲၤစိၤလၢပျၢၤ
foreign	လၢကီၢ်အၤ, လၢတဒိထံတဒိကီၢ်
foreign aid	လၢကီၢ်အၤ တၢ်မၤစၢၤဆီၣ်ထွဲ
foreign policy	တဒိထံတဒိကီၢ် အတၢ်ပၤတၢ်ဆူအကျဲ
free trade	တၢ်ကူၣ်လဲၤမၤကၤသဘူ
French Revolution	ပုၤဖြၢၣ်စ့ၣ် တၢ်ပူထီၣ်ထီၣ်ဒါ, ဖြၢၣ်စ့ၣ်ထံကီၢ်အတၢ်ပၤတၢ်ပြဲး အတၢ်လဲၤလိာ်သး
fundamentalism	တၢ်န့ၣ်အသံတမံလၢတၢ်တမံမံၤအဖီခိၵ်
G	G
gender	တၢ်အမိၢ်အဖါ, တၢ်ကဲမုၢ်ကဲခွါ
generations	စိၤ, ပုၤတစိၤ
ENGLISH	အဲကလံး, ပုၤအဲကလံးဖိ
genocide	တၢ်မၤသံပုၤဒ်ကလုၣ်မုၢ်တမုၢ်ပုၤဒ်တကရူၢ်
geographic factors	တၢ်လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ် ဟီၵ်ခိၵ်ဂီၤအက့ၢ်အဂီၤ
geography	ဟီၵ်ခိၵ်ဂီၤဒ်ပစံးတၢ်အသိး တၢ်ကူၣ်သ့ဘၣ်ယးဟီၵ်ခိၵ်အမံၤဖဲးခိၵ်
ghetto	တၢ်လီၢ်တကစၢ်လၢပုၤပုၤပုၤတကလုၣ်ယီၤအိၣ်သကိး, အိၣ်လီၤဖးဒီးပုၤအၤတဖၣ်
glasnost	လၢအဘိးဘၣ်ရၢလီၤအံၤဖျိဖျိဖျိဖျါ ကမ့ၢ်သန့
global economy	ဟီၵ်ခိၵ်ဒီဘၣ်မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်
global history	ဟီၵ်ခိၵ်ဒီဘၣ် တၢ်စံၣ်စိၤတဲၤစိၤ
global market	ဟီၵ်ခိၵ်ဒီဘၣ် တၢ်ဆါတၢ်ပူၤလီၢ်
global migration	ဟီၵ်ခိၵ်ဒီဘၣ် တၢ်သးလီၢ်သးကျဲ ဆူတၢ်လီၢ်အၤ
global trade	ဟီၵ်ခိၵ်ဒီဘၣ် ပနံၣ်ကၤတၢ်မၤ
global village	ဟီၵ်ခိၵ်ဖျၢၣ်ဒါ
globalization	ဟီၵ်ခိၵ်ဖျၢၣ်ကလိက့ကါ, တၢ်ဘျးစဲယါယုၣ်ဟီၵ်ခိၵ်တၢ်
globe	ဟီၵ်ခိၵ်ဂီၤဖျၢၣ်
Glorious Revolution	တၢ်ပူထီၣ်လီၤထီၣ်ဖးဒိၣ် လၢအအိၣ်ဒီးအသံအလၢဒီးမံၤဟူသ့ၣ်ဖျါ ဒီးတၢ်မၤန့ၣ်အဒိၣ်အအါ
goals	တၢ်မုၢ်လၢကွၢ်စိ, တၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်
gothic	ဘၣ်ယးဒီးပုၤကိးသံၣ်ဖိဒီး အကျိၣ်လံာ်လဲၢ်
government	ကီၢ်ပဒိၣ်
groups	ကရူၢ်, အဒုၣ်
guerrilla warfare	သးဖိလၢပဒိၣ်သးမုၢ်ဖးဒိၣ် တၢ်ထီၣ်ခိၵ်ဒါလိာ်သး
H	H
Hammurabi Code	ဟၣ်မၤရၣ်ဘၣ် တၢ်သိၣ်တၢ်သီ (ဖဲၤ၁၈ မျးကယၤခါ)
Hellenistic	ဘၣ်ယးဒီး ပုၤဟ့လုၣ်ဖိ တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, တၢ်ကတိၤ, တၢ်စံၣ်စိၤတဲၤစိၤ
heretic	ပုၤလၢအအိၣ်ဒီး တၢ်န့ၣ်လီၤဆီ ဒီးပုၤၤ
Hinduism	ဟ့ၣ်ခူၢ်တၢ်ဘိသန့
Holocaust	တၢ်မၤသံမၤဝီမၤဟး ဝုၣ်ဟးဂီၤတၢ်ခိၵ်ခိၵ် မုၢ်မုၢ်, တၢ်မၤသံဆူၣ်သံစိး
Holy Land	ဟီၵ်ခိၵ်လီၢ်စိဆ့
human rights	ဟီၵ်ခိၵ်ဖိခွဲးယၢ်
humanism	ပုၤကညီသန့
humanitarian	ပုၤဂ့ၢ်ဝီဘၣ်ထွဲအတၢ်လိၣ်
hunters and gatherers	ပုၤဒးတၢ်ဖိ ဒီးပုၤပၢၣ်ဖျိၣ်တၢ်ဖိ

GLOBAL HISTORY GLOSSARY – HIGH SCHOOL LEVEL

ENGLISH	KAREN
I	I
ideas	တၢ်ကွၢ်ထီၣ်ဖးလီၤ
immigration	တၢ်အကျိၤအကျဲၤဘၣ်ယးတၢ်ဟဲန့ၣ်အိၣ်ဆိးလီၤစီၤ လၢထံကီၢ်တဘျီလၢအတမ့ၢ်အတီၢ်ဒၣ်ဝဲအပူၤဘၣ် . တၢ်န့ၣ်လီၤအိၣ်ဆိးလၢထံဝုၤကီၢ်လၢအပူၤ
imperialism	တၢ်မၤလဲၣ်ထီၣ်ဘီမ့ၢ်အသန့
import	ဆၢန့ၣ်(ဟဲစိၣ်န့ၣ်) တၢ်ပနံၣ်တၢ်ကၤ
income	စုလၢအဟဲန့ၣ်လၢပတၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်အပူၤ
Indian Empires	ပုၤအဒုဒုယါဖိ ဘီမ့ၢ် . ပုၤအဒုဒုယါဖိ ပၣ်ဖျိၣ်နီၣ်ကီၢ်ဖးဒိၣ်တဘျီ
indulgences	တၢ်လူၤဖဲအသးမၤဖဲအသး
Indus Valley	အုဒးတြီၤလၢ
Industrial Revolution	ဘၣ်ယးဒီးစးဖိကဟၣ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤ အတၢ်ပၢၢ်ဆၢ
industrialism	စးဖိကဟၣ်တၢ်မၤသန့
inflation	စုသိၣ်သ့, အူကဖိထီၣ် (တၢ်ပူၤကလံၤအါထီၣ်လၢကျိၣ်စုအလုၢ်အပူၤအယိ)
ENGLISH	အဲကလံး
infrastructure	ဂံၢ်ဒိၣ်ထံးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘီထီၣ်
inquisition	တၢ်သံကွၢ်တၢ်ကဆူးကတုၤ
interdependence	တၢ်ဒီးသန့ၤထီၣ်လိၣ်သးယၢ်ဒီယၢ်ဒီ
interpretation	တၢ်ကတိၤကျိးထံတၢ်
invasion	တၢ်ဟဲန့ၣ်လီၤဂီၢ်မုၢ်ဂီၢ်ပၤ, တၢ်ဟဲန့ၣ်လီၤထီၣ်ဒါတၢ်
invention	တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်အသီ
Iron Curtain	ယၢ်ဘျးသဒၢလၢအဘၣ်တၢ်ထူးအီၤလၢ ထးကီၢ်
irrigation	တၢ်ဘီထီၣ်ထံကျိၤဘီဒီးဟံးန့ၣ်ထံလၢ တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအဂီၢ်
Islam	အံးစလၢတၢ်ဘါ
isolationism	တၢ်အိၣ်လီၤဖးလိၣ်အသး လၢထံကီၢ်အဂၤ အတၢ်သိတၢ်ဘျီ အသန့
J	J
Jihad	မူၣ်စလၢတၢ်ဘျီတၢ်ဘါ အတၢ်ဒုး
Judaism	ယူဒၢတၢ်ဘျီတၢ်ဘါ
justice	တၢ်တီတၢ်လီၤ
K	K
knowledge	တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢၢ်
Koran	ခိရ်(န), မူးစလၢအလံၣ်စီဆ့
L	L
laissez-faire	တန့ၣ်လီၤ ဘၣ်လၢပုၤအခၢၢ်သး အသန့
land grants	ဟီၣ်ခိၣ်လီၢ်လၢ ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အခွဲး
land reform	ဟီၣ်ခိၣ်လီၢ်လၢ အဘၣ်တၢ်မၤပုၤထီၣ်က့ၤ
language	ကျိၣ်
Latin America	တၢ်လီၢ်လၢအအိၣ်လၢကီၢ်ခၢၢ်သးဒီး ကလံၤထံးအမဲရကၤ ဖဲစပုၣ်မုတမ့ၢ် ပီၣ်တူၣ်ကံၣ်အကျိၣ် တဖၣ်မ့ၢ် တၢ်ကတိၤမိၢ်ပုၢ်
latitude	ဟီၣ်ကီၢ်ဒါ
legend	ဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤတၢ်ဝနီၣ်, တၢ်တဲစီၤ
legislature	ပုၤအဖုအကရၢလၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်သဲးတၢ်ဘျီ

GLOBAL HISTORY GLOSSARY – HIGH SCHOOL LEVEL

ENGLISH	KAREN
liberal	လၢအတၢ်ပၢ်သးလဲၣ်, လၢအတၢ်ထံၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါထီ
liberty	တၢ်သဘၣ်, တၢ်ကြီၤအိၤတအိၣ်
Life expectancy	သးသမူအယုၣ် တၢ်အိၣ်ကွၢ်လၢတၢ်အကျဲ, သးသမူတၢ်မုၢ်လၢ
literacy	တၢ်သုစူးကါတၢ်တမံၤမံၤ, တၢ်သုကွဲးသုဖး
location	တၢ်လီၤတၢ်ကျဲ
longitude	ဟီၣ်ကွီၤထူၣ်
M	M
Magna Carta	ဖဲ - ၁၂၁၅ ခါ တၢ်သဘၣ်လံၣ်ယံးယၢ် လၢအဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဘၢ ဂီၣ်စီၤပၤအအိၣ်
maize	ဘုခုသၣ်, ဘုခု
majority	တၢ်အါတက့ၢ်
Mandate of Heaven	မူခိၣ်အတၢ်စိကမိၤ
manor	ဟံၣ်ဖးဒိၣ်လီၤဘီလီၤမုၢ်လၢအိၣ်ဒီးအကရၢၢ်ဖးလဲၣ်
maps	ဟီၣ်ခိၣ်ဝီၤ
ENGLISH	အဲကလံး
Marshall Plan	ဒ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်စိကမိၤအိၣ်အသိး ပုၤယူၤရပၤဖိ အတၢ်ဂ့ၤထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်က့ၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ
Marxism	မးခ(စ)အသနူ
massacre	မၤသံမၤဝီပုၤအါအါဝီၣ်ဝီၣ်
Mecca	မဲးခၣ်ဂ့ၢ် (လၢအအိၣ်လၢ ကီၢ်ဆီၣ်ခိၣ်အါရူဘယး)
medieval	လၢအဘၣ်ယးဒီးစီၤခၢၣ်သး
Meiji Restoration	တၢ်ဘီၣ်ဘၣ်မၤဂ့ၤထီၣ်က့ၤမံးက့ၢ် (ဖုၣ်ခိၣ် ကီၢ် ၁၈၆၈)
mercantilism	ဘၣ်ယးဒီးတၢ်ပနံၣ်တၢ်ကၤ အသနူ
meridian	ဘၣ်ယးဒီးမုၢ်ထူၣ်
Mesoamerica	မဲဆီ အမဲရကၤ
Mesopotamia	ထံကျိခဲခါ အခၢၣ်သး
mestizos	ပုၤမဲထံစိၣ်ဖိ (ပုၤစပုၣ်ဖိ ဒီး ပုၤ အုဒံယၤအမဲရကၤဖိ အဖိ)
Mexican Revolution	ပုၤမဲကစံၣ်ကီၢ်ဖိ အတၢ်ပၢ်ဆၢ
Middle Ages	စီၤခၢၣ်သး
Middle East	မုၢ်ထီၣ်တၢ်ခၢၣ်သးလီၤကဝီၤ
migrant	ပုၤလၢအဟးထီၣ်ကွၢ်လၢအကီၢ်ခၣ်ဝဲ
migration	တၢ်သူးလီၤသူးကျဲဆူတၢ်လီၤအဂၤ
militarism	တၢ်န့ၣ်လၢထံကီၢ်တဘျီကြးအိၣ်ဒီးသူးဝံၣ်ဘါလၢအဆူၣ် ဒ်သိးကဒိၣ်စိခိၣ်ကမိၤ
millennium	အနံၣ်တကထံပုၤဆၢက့ၤအလီၢ်
minority	တၢ်လၢအစ့ၤတက့ၢ်
missionary	ပုၤစိၣ်တၢ်သးခုကစီၣ်
modern	လၢအဘၣ်လီၣ်သးဒီးခုခါဆၢကတီၢ်
monarchy	စီၤပၤအတၢ်ပၢ်တၢ်ပြဲး
Mongol	ပုၤမိၣ်ဝီၤ ဖိ
monotheism	တၢ်န့ၣ်လၢယွၤအိၣ်ထဲတဂၤစီၤ
monsoon	မိၤစူတၢ်ဆၢကတီၢ်
mosque	မူးစလ့ၣ်တၢ်ဘါ လီၢ်
Mothers of the Plaza De Mayo	ကရၢ လၢအနီၣ်ကွၢ်တဲနါမိၢ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢဖိလီၤမၢ် ဖဲ ထံကီၢ်အတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးလၢသူးဖိတဖၣ်အယီ (၁၉၇၆-၁၉၈၃)
mountains	ကစၢၢ်တဖၣ်
multicultural	တၢ်ဆဲးတၢ်လၢအါမံၤအါကလုၣ်
N	N

GLOBAL HISTORY GLOSSARY – HIGH SCHOOL LEVEL

ENGLISH	KAREN
Napoleonic Code	ပျံ့လွယ်အတုလိုက်နာပိုင်လယာန် အတင်သိင်္ဂတင်သီ
nation state	ပျံ့ထံဖိကိတ်ဖိတဖု လာအိန်ဒီးတင်ဆဲးတင်လၢ
nationalism	ကလုင်ဂုဂ်ဝီသနူ
natural resources	နုဆာန်တင်အိန်ယာၤ
Nazism	နုဂ်စံင်ကရၢဖိ သနူ
negotiate	လဲၤဒီဖျိကျဲအကီအခဲ, တၢ်ပိန်တင်ဒီးပျံၤလၢ
Neolithic	လၢအဘၣ်ယးဒီးလၢဂ်စိၤအလီၤခဲကတၢ်တကတီၢ်
neutrality	တၢ်အိန်တၢ်စၢၤ
New Imperialism	တၢ်မၤလဲၢ်အိန်ဘီမုၢ်အသနူ အသီ
Ninety Five theses	တၢ်ဟ့ၣ်ကွၢ်ဆူၣ် တၢ်ကတီၢ်ဂုဂ်လိၣ်တၢ်လၢအအိန်ဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီတၢ်သံကွၢ်စးဆၢတၢ်လူၤဖဲအသးမၤဖဲအသး အလံၣ်လၢ မုၢ်တုၣ်လုၣ်သၣ်ကွဲး
Nobel Peace Prize	နိုဉ်ဘၢၣ် တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လၢကပီၤ, နိုဉ်ဘၢၣ်(လ)ခိၣ်ဖး
nobility	တၢ်တူၢ်ခိၣ်ကီၤခိၣ်
nomads	ပျံၤဟးဂုၤဝီၤဖိ
ENGLISH	အဲကလံး
nonalignment	တၢ်တအိန်လၢထံဂုဂ်ကိၢ်ဂုၢ် တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤသကိး
non-violence	တၢ်တစူးကါတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကး, တၢ်တမၤဆူၣ်မၤစိးတၢ်
North America	ကီၢ်အမဲရကၤ ကလံၤစိးတကပၤ
North America Free Trade Agreement (NAFTA)	ကီၢ်အမဲရကၤတၢ် ကၤသဘူ တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤ (NAFTA)
North Atlantic Treaty Organization (NATO)	အဲးတလဲတးကလံၤစိး တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤသး တၢ်ကရၢကရံ (NATO)
nuclear age	ဘၣ်ယးဒီး နယူချဲလါ ပိၣ်ဖးထီၣ်အဆၢကတီၢ်
Nuremberg Trials	တၢ်မၤကွၢ်လၢ ၁၉၄၅ -၁၉၄၉ လၢကီၢ်ကွၢ်မနံၣ်ပဒိၣ်
O	O
oceans	ပိၣ်လဲၣ်မိၢ်ပုၢ်
official	လၢအဖိးသဲး
Old Imperialism	တၢ်မၤလဲၢ်အိန်ဘီမုၢ်အသနူ လၢပျံၤ
oligarchy	ပျံၤစ့ၤလၢအတၢ်ပၤတၢ်ပြဲး
Olmec civilization	မဲစိၣ်အမဲရကၤတဖၣ် လၢအလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ထီၣ်ပသီထီၣ်
opinion	တၢ်ဆိကမိၣ်ဆိကမး, တၢ်ထံၣ်
Opium War	ကသံၣ်သူတၢ်သကြီၤ , ကသံၣ်သူတၢ်ဒူး
opposition	တၢ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်လိၣ်သး
oral tradition	မိၢ်လုၢ်ပၢ်လုၢ် လုၢ်လၢ်ထူသနူ အတၢ်ဒီးစးဘၣ်ယးဒီးထးခိၣ်တၢ်ကတီၢ်
Organization of American States (OAS)	အမဲရကၤကီၢ်မိၢ်ပုၢ် တၢ်ကရၢကရံ (OAS)
Organization of Petroleum Exporting Countries (OPEC)	ပျံၤလၢအဆူၢ်ဟးထီၣ်ရုၣ်နီၣ်သံသီဆူၢ်ကီၢ်ဂၤတဖၣ် အကရူၢ်ကရၢ (OPEC)
organizations	တၢ်ကရၢကရံ
origin	တၢ်အိန်ထံး
Orthodox Christian Church	ခရံၣ်ဖိအတၢ်အိန်ဖျိၣ် အဒုလၢယူရပၤမုၢ်ထီၣ် ဒီးကီၢ်ဟူးလုၣ်
Ottoman	လီၢ်ဆူၣ်နီၤပၣ်ထီၣ်ခိၣ်
overpopulation	ပျံၤအနီၣ်ဝံၢ်အါ ကဲၣ်ဆိး
overthrow	တၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤလၢခိၣ်န့ၢ်မုၢ်တမ့ၢ်ပဒိၣ်
P	P
Paleolithic	တၢ်ဒူးန့ၣ် လၢ တၢ်အိၣ်ထံး လၢ လၢဂ် သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်သ့အိၣ်လၢတၢ်စုကဝဲၤအကတီၢ်
Palestinian Liberation Organization (PLO)	ဖၣ်လုၣ်စတဲသူးမုၢ်သံၣ်ဘီတဖၣ်ကရူၢ်ကရၢ (PLO)
Panama Canal	ပနါမါထံဘီ, ပနါမါထံကျီၤ (လၢပျံၤခူၣ်န့ၢ်အီၤ)

GLOBAL HISTORY GLOSSARY – HIGH SCHOOL LEVEL

ENGLISH	KAREN
parallel	သယံလိင်အသး
parliamentary system	ဘဏ်ယးဒီးဒံခိမ်ခြံခိမ် အတၢ်ပတၢ်ဆၢ အတၢ်ဖဲတၢ်မၤအတၢ်ရဲတၢ်ကျဲၤလၢအဘဏ်ထွဲဒီးဘျီခိမ်
partition	တၢ်နီၤဖးလီၤတၢ်အခွၢ်အဆၢ
passive resistance	တၢ်ဝဲလိင်တၢ်လၢတၢ်မုၢ်တၢ်ခွၢ်အကျဲ
patrician	လၢအတူၢ်ဒိၣ်ကီၤဒိၣ်
Pax Romana	တၢ်မုၢ်တၢ်ခွၢ်လၢအအိၣ်ဒီး ရဲမ့ၤကီၢ်ဒီး ရဲမ့ၤဘီမ့ၢ်
Pearl Harbor	ဖၢလ် ဟဉ်ဘၢ် (ပလဲ ကဘီသန့)
peasants	ပှၤမၤကလိ, ပှၤမၤဝဲၤဖိ
per capita income	ပှၤတၢ်စုၣ်စုၣ် အစုၣ်တဲၤလၢတၢ်ဖဲအိၣ်မၤအိၣ် အပှၤ
perestroika	တၢ်အကျဲအသန့ လၢအဘျီထီၣ်ကျဲမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ် ဒီး ဘဏ်ယးဒီးထံၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အတၢ်ရဲတၢ်ကျဲၤ
persecution	တၢ်ထီၣ်ထီၣ်လိၣ်သးဒီး တၢ်ကူၤစါယၤဘျီ တၢ်တမုၢ်တခွၢ်
ENGLISH	အဲကလံး
Persian Gulf War	ပှၤဖၢရၢၣ်ဖိ ထံကွၢ်ကျိၤတၢ်ဒုး
perspective	တၢ်ထံၣ်လၢအအိၣ်ဖျါဒ်ပမဲၣ် အတၢ်ထံၣ်အသိး
pharaoh	စီၤပၤဖၢရိၤ
philosophy	တၢ်ယုမၤလိသ့ၣ်ညါန့ဆၢဒီးတၢ်အိၣ်မူအတၢ်ကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်ဝဲအဂ့ၢ် အကျိၤ
photograph	တၢ်ဂီၤလၢပှၤဒိန့ဝဲ
physical map	ဘဏ်ယးဒီးကွၢ်ဝီၤ အတၢ်ဒုးန့ၣ်ပၣ်ဖျါ
pilgrimage	တၢ်လဲၤဘူၣ်ထီၣ်ဘါထီၣ်တၢ်
plague	ပလံးတၢ်ဆါ
plebeian	လၢအပတၢ်မုၢ်
plebiscite	တၢ်ဖးလိၤလီၤလၢ ပှၤလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ယုထာတၢ်အခွဲး ဖိတဖၣ် လၢကမျၢၢ်အတၢ်သံကွၢ်အဖီခိၣ်
pluralism	တၢ်အိၣ်ဒီးလီၢ်လၢအါန့ၢ်တခါ
poem	ထါ
pogroms	သုးကျဲၤ ပှၤသံပှၤဒိခွၢ် လၢလီၤလီၤဆီဆီ ပှၤအကလုၣ်တခွၢ် အတၢ်ကရၢကရိ အကရူၢ် အပှၤ
point of view	တၢ်ပၣ်သ့ၣ်ပၣ်သးမုတမ့ၢ် တၢ်ထံၣ်
political map	ဘဏ်ယးဒီးထံၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အတၢ်မၤနီၣ်မၤယါ ဒီးအတၢ်ဒုးန့ၣ်ပၣ်ဖျါ
political party	ထံၣ်တၢ်ဂ့ၢ် ကရၢကရိ ပၣ်တံၣ်
political systems	ဘဏ်ယးဒီးထံၣ် တၢ်ဂ့ၢ်အတၢ်ရဲတၢ်ကျဲၤ အတၢ်မၤကျဲ
politics	ထံၣ်တၢ်ဂ့ၢ်သး
pollution	တၢ်ဘဏ်အဘဏ်သီ
polytheism	တၢ်စူၢ်တၢ်န့ၣ်ကစၢ်ယွၤအါန့ၢ်တၢ်
population	ပှၤထံဖိကီၢ်ဖိအနီၣ်ဝဲ
post-Cold War	ဆိၣ်ဖဲယဲၤ ဒီး ကီၢ်အမဲရကၤဖျိၣ်တၢ်ဒုးခွၢ်အကတီၢ်
poverty	တၢ်ဖျိၣ်တၢ်ယၢ်
power	တၢ်စိကမိၤ
Pre-Columbian civilizations	ပှၤခိၣ်လၢဘဏ်ယၢ် အတၢ်ဆိတလဲလိၣ်သးအဆိ
pre-history	တၢ်စံၣ်စိၤတဲၤ လၢညါ, တချးလၢတၢ်စံၣ်စိၤတဲၤ အကတီၢ်
prejudice	တၢ်တဘဏ်သ့ၣ်တဘဏ်သးဆိ ပၣ်စၢၤတၢ်
president	ကီၢ်ခိၣ်ကျၢၢ်, ပှၤခိၣ်ကျၢၢ်, တၢ်ခိၣ်ကျၢၢ်
primary source	တၢ်ဂ့ၢ်အခိၣ်ထံး အခိၣ်ကျၢၢ်
prime minister	ကီၢ်တီၣ်ခိၣ်ကျၢၢ်
privatization	တၢ်ဆိတလဲ ကျဲထံကီၢ်အတၢ်ဆူ ပှၤတၢ်ဘဏ်တၢ်အတၢ်
productivity	တၢ်ထုးထီၣ်ပန့ၣ်အဝံၢ်သတီၣ်

GLOBAL HISTORY GLOSSARY – HIGH SCHOOL LEVEL

ENGLISH	KAREN
proletariat	ပွဲမာတၢ်ဖိ လၢအဘၣ်တၢ်ယုထၢသ့ၣ်ညါပၣ်ကဲ အိၣ်တၢ်တဖၣ်အသိး
propaganda	တၢ်ရၢလီၤသန့
protectionism	တၢ်ဒိသဒါ မ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ် လၢအတၢ်ဒၣ်ဝဲအဂီၢ် သန့
protectorate	ထံကီၢ်လၢ ထံကီၢ်အၤဘၣ်တၢ်ကဟုက ယၢ်အိၣ်ဒီး တၢ်ဒိသဒါအိၣ်
Protestantism	ဘၣ်ယးဒီးဘျာထံခရ်ဖိ,ခရ်ဖိ လၢအတမ့ၢ် (ပရ်က့ၢ်)ဖိ တဖၣ်သန့
public	လၢကမျၢၢ်အဂီၢ်
public opinion	ကမျၢၢ်အတၢ်ထံၣ်
Puritan Revolution	ခရ်ဖိဖိ စီဆ့ကရၢ, ပျၢၣ်ရ်ထၢၣ် တၢ်ပၢၢ်ဆၢ တၢ်ပူထီၣ်ထီၣ်ဒါ
pyramids	ပုးရမံး, အဲးကူပတူးစီၤပၤအသ့ၣ်ခိၣ်လၢပျၢၤ
Q	Q
queen	နီၢ်ပၤမ့ၣ်
quota	ခိထၣ်, နီၢ်ဝံၣ်ပွဲၤအံၤပွဲၤန့ၤလၢတၢ်နီၤလီၤပၣ်ပနီၣ်အိၣ်
ENGLISH	အဲကလံး
R	အဲကလံးလံၣ်မဲၣ်ဖျၢၣ် (၁၈)ဖျၢၣ်တဖျၢၣ်
racism	တၢ်မၤတတီၢ်တလီၤလၢကလုၣ်ဂၤအဖိခိၣ်, တၢ်ကွၢ်တလီၤကလုၣ်ခိၣ်
rain forest	တၢ်တီၢ်လီၢ်ကဝီၤတၢ်စူၤသ့ၣ်ပုၢ်
raw materials	ပနံၣ်ယီၤယၢ
rebellion	တၢ်ပူထီၣ်လီထီၣ်
Red Guards	ပွဲၤဒီးတၢ်ဖိလၢအသတီၣ်ဆူၣ်
reform	မၤဝုၤထီၣ်က့ၤ
reformation	တၢ်မၤဝုၤထီၣ်က့ၤတၢ်
refugee	ပွဲၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲ
regionalism	လၢအဘၣ်ယးဒီး ဟီၣ်ခိၣ်ကဝီၤအသန့
Reign of Terror	တၢ်ပၢၢ်ဆူၣ်ပၢၢ်စီး တၢ်အကတီၢ်
reincarnation	တၢ်စူၢ်တၢ်န့ၣ်လၢပုၤသံဟဲလိၣ်ထီၣ်ကဒါက့ၤ
relationship	တၢ်ဘၣ်ထွဲလိၣ်သး
religion	တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ
religion belief	တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ တၢ်စူၢ်တၢ်န့ၣ်
religion group	တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ ကရူၢ်
Renaissance	နံၣ်ကယၢ ၁၄,၁၅,၁၆ ခွဲလၢလံၣ်လဲၣ်ဒီးစဲးအုၣ်ပိညါ မူထီၣ်ဝဲၤထီၣ်အစိၤ. တၢ်မူထီၣ်ဝဲၤထီၣ်
representative democracy	ပွဲၤအခၢၣ်စးလၢ ခံၣ်မိၣ်ခြံၣ်စံၣ်
republic	ကီၢ်လၢပုၤထံဖိကီၢ်ဖိ ယုထၢထီၣ်ပုၤတၢ်ဂၤ လၢအကပၢအိၣ်
resources	တၢ်လၢအအိၣ်လၢထံကီၢ်, ကရၢမ့ၢ်ပုၤတၢ်ဂၤ အအိၣ်လၢအစူးကါဝဲသ့ လီၤဆီဒၣ်တၢ် နိသိးကမၤထူး တီၤထီၣ်အိၣ်
restoration	တၢ်ဘျီဘၣ်မၤဝုၤထီၣ်က့ၤတၢ်
revolution	တၢ်ပၢၢ်ဆၢ, တၢ်ပူထီၣ်လီထီၣ်ဖးခိၣ်
Revolutionary War	ပွဲၤပၢၢ်ဆၢတၢ်ဖိ, တၢ်ပူထီၣ်လီထီၣ် တၢ်ဒူးတၢ်ယၢ
river valley civilizations	ထံကျိ တၢ်တြီၤအတၢ်လဲၤထီၣ်ပူၤထီၣ်ပသီထီၣ်
rivers	ထံကျိတဖၣ်
Roman Empire	ပွဲၤရီမုၢ် ဘီမုၢ်
rural	ဘၣ်ယးဒီးခိၣ်ဒုသဝီ
Russian Revolution	ပွဲၤရဲးရဲးဖိ အတၢ်ပူထီၣ်လီထီၣ်, ပွဲၤရဲးရဲးဖိ တၢ်ပၢၢ်ဆၢ
Russification	တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ တၢ်စံၣ်န့ၣ်လီၤ တၢ်အကျိၤအကျဲ လၢအအိၣ်လၢပုၤလၢတမ့ၢ်ပုၤ ရါးရူးတဖၣ်အကဝီၤ

GLOBAL HISTORY GLOSSARY – HIGH SCHOOL LEVEL

ENGLISH	KAREN
S	S
samurai	ကရုမိလၢ သးဖိလၢအအိၣ်ဒီးအစိကမိၤအတၢ်ပၤတၢ်ဒ်ကုၢ်အသိး
satellite nation	မူဖျၢၣ်ဒိထံကီၢ်, မူဖျၢၣ်ဘိဖိမုၢ်ဖိ
scarcity	တၢ်တကူတလၢ, တၢ်တအိၣ်တယၤ
scientific method	ဘၣ်ထွဲဒီးစဲအံၣ် တၢ်ကူၣ်သ့ တၢ်မၤအကျဲ
secondary source	တၢ်အၢၣ်ခိၣ်ထံး ခံပတီၢ်တပတီၢ်
secular	လၢအဘၣ်ယးဒီး အအံၤတယၣ်
segregation	တၢ်ပံၣ်ဖးနီၤဖး
self-determination	တၢ်ပၤလီၤသး တၢ်ယုသ့ၣ်ညါ အတၢ်ဒၣ်ဝဲ
self-government	ကီၢ်ပဒိၣ်အတၢ်ပၤတၢ်ပျဲး အကစၢ်ဒၣ်ဝဲ
senate	ဖျၢၣ်မိမိၤပၤဆၢတၢ်ကရၢ, ဘျီၣ်ဒိၣ်ထး
separation of church and state	တၢ်အိၣ်လီၤဖးလိၣ်သး တၢ်ဘါသရိၣ်ဒီး ထံကီၢ်
Sepoy Mutiny	တၢ်ဘၣ်ကဲထီၣ်သး ဘၣ်တၢ်ဆၢထီၣ် တၢ်ပၤတၢ်ဆၢ အဒုယါဆူ အဒုယါမုၢ်ထီၣ်
serf	တၢ်ကုၢ်တၢ်ပုၤ, တၢ်ခုတၢ်ပုၤ
Shintoism	ဘၣ်ယးဒီး ဖျၢၣ်ခိၣ်ကီၢ် တၢ်ဘျီၣ်တၢ်ဘါ
shogun	ပုၤယပၣ်ဖိအသးခိၣ်
Silk Road	သတီၢ်အကျဲ
slash and burn farming	တၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကါ ဒီး စံၣ်ဖျါလၢအကီၢ်ယၢၣ်,စံၣ်ဖျါလၢအဟးဂီၤဒီး အကီၢ်ယု
slave trade	တၢ်ဆါတၢ်ပုၤပုၤကညိၣ်ကုၢ်အသိး (လၢစိၤလၢညါ) , တၢ်စိၣ်ဆါမၤကဲကုၢ်
slavery	တၢ်ကဲကုၢ်ကဲပုၤ
social	ဘၣ်ယးတၢ်ရူလိၣ်မၤသကိးတၢ်, တၢ်ရူလိၣ်မုၢ်လိၣ်
social class	ဘၣ်ယးဒီးတၢ်ရူလိၣ်မုၢ်လိၣ် အတီၤ
Social Darwinism	တၢ်ဆိကမၣ်လၢ တၢ်ဘၣ်တၢ်တၢ် တကရူၢ် လၢ ဒၣ်ဝဲန့ၣ် အသဲစး လၢန့ဆၢၣ် တၢ်မုၢ်တၢ်ဘိ တၢ်ဖိတၢ်လံ
socialism	ဆိၣ်ရဲၣ်လုးသန့
socialist	ပုၤဆိၣ်ရဲၣ်လုးဖိ
solidarity	တၢ်ရိၣ်ဖျိၣ်ယူဖိ, တၢ်တကရၢ
South America	ကီၢ်အမဲရကၤ ကလံၤထံးတဒီ
sovereignty	တၢ်စိကမိၤပုၤတုၣ်
Soviet Union	စိဖံၣ်ယး ကီၢ်စၢဖျိၣ် ကရၢ
sphere of influence	လုၢ်ဘၢစိကမိၤလၢတၢ်လီၢ်တတီၤအတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီ ဖဲအတၢ်စိကမိၤလီၤလီၤဆိဆိတအိၣ်ဒၣ်လဲၣ်
stability	တၢ်အၢၣ်အကျၤ
standard of living	တၢ်အိၣ်မူ အတီၤပတီၢ်
state	ထံကီၢ်, ကီၢ်စဲၣ်
status	တၢ်အိၣ်သး ဒ်အံၤဒ်န့ၤ
steamboat	ကဘီထံသဝံ
stereotype	ပုၤထံၣ်သံတၢ်, တၢ်န့ၣ်သံတၢ်
stratification	တၢ်နီၤဖးတၢ်အတီၤပတီၢ်
structure	တၢ်ညူၣ်ထီၣ်အကျဲအပူၤ, တၢ်ဖး, ဟံၣ် တၢ်လၢအဘၣ်တၢ်ညူၣ်ထီၣ်
subcontinent	ကီၢ်မိၢ်ပုၢ်ဖိ
Sub-Saharan Africa	ပုၤအၢၣ်ဖရံၣ်ကၤ စဟၣ်ရၣ်ဖိ
superpowers	စိကမိၤကျၢၢ်မုၢ်ထံကီၢ်
Supply and demand	တၢ်ဆၢဟ့ၣ်ပနံၣ် ဒီး တၢ်ယုပုၤန့ၣ်တၢ်
symbols	တၢ်အဒိ, တၢ်ပနီၣ်
T	T

GLOBAL HISTORY GLOSSARY – HIGH SCHOOL LEVEL

ENGLISH	KAREN
Taiping Rebellion	တၢ်ပူထီၣ်လိထီၣ် လုၤကွၢ်ဟ့ၣ်ကွၢ်စ့ၣ်ခူသ့ၣ်ပှၤ
Taoism	ပုးတရူးဖိ တၢ်ယုသ့ၣ်ညါန့ၣ်ဆၢၣ် ဒီး တၢ်ကတိၣ်စၢၤတၢ် တၢ်ဆိၣ်လီၤသး တၢ်ဘျၢတၢ်ဘါ
technology	စဲးဖိကဟ့ၣ်ပိညါ
terrorism	တၢ်သူတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကး
theory	တၢ်ဆိကမိၣ်ဒီး န့ၣ်လၢတၢ်ကြးမၤ တၢ်ခိလဲၣ်ခိလဲၣ်အတၢ်ဘျၢ, တၢ်ဘျၢမိၣ်ပှၢ်
Third World	ဟီၣ်ခိၣ် သၢတုတု
Tiananmen Square	မူခိၣ်ဘီမုၢ် တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အပဲကြံ
timeline	တၢ်ဆၢကတီၢ်အပနီ
Torah	လူၤဒၤအတၢ်သိၣ်တၢ်သီ
totalitarianism	တၢ်စိခိၣ်ကမိၤတုၣ်သန့
trade imbalance	ပနံၣ်အတၢ်ဟဲန့ၣ်ဟးထီၣ် အလုၢ်အပူၤအတၢ်လီၤဆိ တခိသီးလိၣ်သး
traditions	မိၢ်လုၢ်ပၢ်လၢ်, လုၢ်လၢ်ထုသန့,
treaties	ထံကီၢ်ကိးဘျၢတၢ်အၢၣ်လီၤအိၣ်လီၤတဖၣ်
Treaty of Versailles	လံၣ်ယံးယၢ် လၢတၢ်စူးကါအီၤသ့အါမံၤအါမိ
tribal group	လၢအဘၣ်ယးဒီးတၢ်အဒုၣ်အထၢအစၢၤအသ့ၣ် အကရူၢ်
tribalism	ကလုၣ်ဒုၣ်ထၢသန့
tribunal	စံၣ်ညါၣ်ကွီၢ်အလီၢ်ပစိၣ်
Triple Alliance	မၤအါထီၣ်သိၣ်မံၤသၢဘျီ သၢစး
Triple Entente	မၤအါထီၣ်ထံကီၢ်ခဲဘျၢအတၢ်န့ၣ်ပၢ် ရုလိၣ်သး သၢဘျီ သၢစး
truce	တၢ်အၢၣ်လီၤလၢတၢ်အိၣ်ကတီၢ်လၢတၢ်ဒုး တစိၢ်ဖိ
Twelve Tables	စီၢ်နီၤခိၣ် နီၣ်ဂံၢ်တဆံခံ, ရိမုၤဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်သိၣ်တၢ်သီ
tyranny	ပခိၣ်လၢအပၤဆူၣ်ပၤစိးတၢ်
U	U
United Nations	ဘီမုၢ်စၢၤဖျိၣ်ကရၢ
uprising	တၢ်တၢ်ထီၣ်တၢ်လီၤ, တၢ်ပူထီၣ်လိထီၣ်
urban	ဘၣ်ယးဒီး ခူပူၤ ဝုၣ်ပူၤ
urbanization	တၢ်ဒုးကဲထီၣ်ဆူ ဝုၣ်ပတီၢ်
utopian reform	မၤဝုၤထီၣ် က့ၤတၢ်လီၢ်အမုၢ်ကတၢ်လၢပှၤထီၣ်မ့ၣ်န့ၣ်ဝဲ
V	V
value	ပၣ်လုၢ်ခိၣ်ပှၤခိၣ်, ပၣ်အပူၤ
vassal	ကုၢ်, တၢ်ကုၢ်တၢ်ပှၤ, တၢ်ခဲတၢ်ပှၤ
Vedas	ဘၣ်ယးဒီးဟ့ၣ်ခူၣ်တၢ်ဘျၢတၢ်ဘါလၢပျၢၤ
viceroy	ပှၤပတၢ်လၢစီၤလီၤစီၤပၤ အခၢၣ်စး
vote	တၢ်ဟ့ၣ်ဖးယုထၢတၢ်
W	W
war	တၢ်ဒုးတၢ်ယၤ
Warsaw Pact	ဘၣ်ယးဒီးသုးဖိ သိၣ်မံၤ အ ကိၣ်မုၢ်နံး ထံကီၢ် လၢယုရပၤမူၣ်ထီၣ်
weapons	တၢ်စုကဝဲၤ
Weimer Republic	ဝုၣ်မါထံဖိကစၢ်ကီၢ်
Western Hemisphere	ဟီၣ်ခိၣ်တဝၢ် လၢအဘၣ်ယး ဒီးမုၢ်န့ၣ်တကပၤ
Westernization	ဒုးကဲထီၣ်ခိသီးပှၤကီၢ်မုၢ်န့ၣ်ဖိ
White Man’s Burden	ပှၤဝါဖဲးဖိအတၢ်ဝဲတၢ်ယိး
world	ဟီၣ်ခိၣ်ချၢ
World Bank	ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘျၢစုတၢ် :

GLOBAL HISTORY GLOSSARY – HIGH SCHOOL LEVEL

ENGLISH	KAREN
World War I	ဟိန်ခိန်ဒီဘုန်တၢ်ဒူး တၢ်တဘျီ
World War II	ဟိန်ခိန်ဒီဘုန်တၢ်ဒူး ခဲဘျီတဘျီ
writing system	တၢ်ကွဲၤလံာ်ကွဲးလဲာ် အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ အတၢ်မၤကျဲၤ
Z	Z
Zionism	ပုၤစံၤယိၣ်ဖိအသန့
Zulu	ပုၤဇုလူဖိ